

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clara Et Praeclara Methodus Parandæ Eloquentiæ,
Secundùm Doctrinam & Præcepta Cypriani Soarii è
Societate Jesu, Ad Captum Et Praxim Faciliorem
Accommodata**

Worpitz, Georg

Coloniæ Agrippinæ, 1700

§. XVII [i. e. XVI]. De Locis extrinsecis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68908](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68908)

gula minorum cum sit affirmativa, etiam propositiones debent esse affirmativæ in antecedenti & consequenti: unde malè & falsè sequitur: Rustico non licet ire ad declamationem, ergo nec Rhetori.

In ordine ad praxim dato quocunque exemplo, vide 1. quodnam sit majus, quod minus, quod colliges ex dictis, si attendas, cui magis vel minus conveniat id, quod dicitur. 2. Vide, an majus sit in antecedenti, an consequenti, si est in antecedenti Majus erit à majori ad minus; si est in consequenti, erit à minore ad majus. 3. Vide an sit juxta regulam Majorum? an minorum? si enim sit à majori, tunc propositio debet esse negativa; si autem non est, mox est rejiciendum exemplum, quia plerumque fallit. Si verò sit à minori ad majus, tunc propositio debet esse affirmativa, alioqui etiam plerumque fallit.

§. XVII. *De locis extrinsecis.*

In his intelligendis tanta difficultas non est, unde paucis exponentur. *Præjudicia non sunt* simpliciter exempla, vel res similes (sic enim ad comparisonem vel similitudinem spectant) sed prout judicio seu sententiâ judicis affectæ: unde bene definiuntur: quod sint judicia in casu simili lata. Hinc non est præjudicium, sed comparatio, si dicas: Ephesus Alexandri ob reverentiam sacrificii carbonem vivum immotâ manu sustinet, igitur & nos reverentiam sacrificii habere oportet. Est autem si dicas: Horatius absolutus est

licet fororem occiderit, ergo & Milo absolvi potest licet Clodium interfecerit, hic enim à iudicio prius habito, ducimus argumentum ad casum similem; quod in priori exemplo non fit; ibi enim nulla sententia à iudice lata est. Præjudicia etiam vocat Cicero in Miloniana & Versina, communem populi sensum qui condemnationem, vel absolutionem rei præcedit in populo; est enim iudicium populi, quod præcedit iudicium iudicis. Sic postquam audivit populus Romanus, quod siculi Verrè essent accusaturi; præjudicârunt illum certò certius condemnatum iri. Hoc sensu acceptum præjudicium vocari potest præsumptio de aliquo absolvendo vel condemnando.

Fama est communis rumor, & sermo populi de re aliqua ab hoc vel illo facta v. g. omnes clamant hunc cædem perpetrasse, quæ noctu facta est, ergo videtur esse nocens, omnes aut plerique dicunt hanc esse meretricem, hunc adire tabernas, ergo est meretrix, potator. &c.

Tormenta hîc non significant pœnam, & supplicium à tortore illatum; sed per metonymiam, effectum illius; est igitur confessio veritatis expressa per tormentum seu supplicium. v. g. iste dum torqueretur, fassus est se hoc fecisse, igitur fecit.

Tabula hîc significant leges scriptas in tabulis olim, accipiturque continens pro contento. Huc revocantur chyrographa
in

in foederibus & contractibus data, item literæ ab aliquo scriptæ, maximè manu propriâ. v. g. scripsit hæc ad hostem de nobis, ergo est proditor.

Jusjurandum est juramentum, quod præstat aliquis ad probationem rei alicujus. v. g. vir honestus jurat à se visum alterum in homicidio, ergo occidit.

Testes dicuntur illi qui aliquid affirmant & testantur, sed sinè juramento. Si enim juramentum accedat, revocatur ad jusjurandū. Ad testes reducuntur effata authorum, apophtegmata, sententiæ, proverbia; item symbola, emblemata, & hieroglyphica, quæ ab aliis confecta sunt. v. g. ab Alciato, Petra sancta & aliis, apud Causinum & P. Masen in speculo imaginum. Quod si ea nos effingamus, pertinebunt ad similitudinem, in qua emblemata, symbola & hieroglyphica fundantur, tunc enim authoritate destituuntur, & testimonii ratione, cum nemo sibi ipsi sit testis. Quod idem intellige de sententiis, quas orator ipse conficit. *Quæres an somnia, auguria, oracula ad testes revocari debeant?* Respondeo melius revocari ad præjudicia, sunt enim quasi judicia, quæ rei eventum præcedunt, de illaque judicium, & sententiam ferunt. Sic dum Joseph Patriarcha somniat adorari suum manipulum in agro ab aliis, præjudicium divinum erat illum olim à suis honorandum fratribus in Ægypto. Sic etiam dum Pharaon spicas septem, & boves in som-

no vidit. Et Nabuchodonosor statuam, cujus caput aureum, pectus & brachia ex argento, venter & femora ex ære, tibiæ ferreæ, & ultima pars pedum fictilis. Sic mater S. Domini visa est sibi gerere catulum ferentem in ore facem S. Xaverius Æthiopem &c. Augurium fuit quando Romulus & Remus de Principatu contendentes vultures videre volantes hic sex, ille duodecim; & quando Cicero jamjam occidendus corvos funibus nauticis insidentes habuit, uno etiam rostro togam arripiente, & faciem detegente, Oraculum erat illud. Imperium summum Romæ habebit, qui primus veltrûm, ô juvenes osculum matri tulerit: osculum autem matribus ferre properantibus aliis, Brutus terram osculatus est, matrem communem nascentium. Sic monitus erat Philippus Macedo, ut à quadriga sibi caveret, hac enim se periturum. Hic princeps omnes currus à se removit, at confossus est gladio Pausaniæ, in cujus manubrio quadriga fuit exsculpta. Henrico Bavaro vox allapsa dixit: post sex; ille post sex dies se moriturum interpretans, ad mortem se disposuit: his elapsis post sex hebdomadas, tum menses, denique annos se moriturum putavit; ast in Imperatorem electus est. Ad oracula referuntur vaticinia & præfagia, quale fuit, quando S. Xaverius Petro Vellio prædixit moriturum ipsum, ubi vinum in mensa acidum fuerit factum. Alibi præfagia mortis fuerunt rosæ in sede
cui-

cuique propria reperit̃ in hyeme alibi sudor
lapidis sepulchralis, &c.

§. XVIII. De Usu locorum.

Jam suprà docui, ante omnia statuendam
esse quæstionem, tum verò expendendæ e-
runt ejus conditiones, finitâ ne sit, an
infinita, conjecturalis, definitiva, an
qualitatis, simplex an composita. Juve-
rit etiam videre an verba in propria signifi-
catione accipiant, an in translata v. g.
mataphorica, quæ eorum etymologia &
conjugata. Nec inutile erit verba illa, aliis,
atque aliis synonymis commutare, sic e-
nim & quæstio melius perspicietur, &
copia verborum pro elocutionè enascetur,
nè iisdem perpetuò verbis propositionem
tuam efferas. Hoc peracto excutiendæ
voces omnes quæstionis seu propositio-
nis assumptæ. Sunt autem principales
predicatum & subjectum quæstionis ;
quibus accidunt aliæ, quæ modificare
dicuntur, id est, complere sensum &
significationem. Accipe igitur i. subje-
ctum, & cum eo per locos deambula
investigando, quæ ejus natura, seu quid
sit? & quomodo ab aliis distinguatur,
quæ ejus partes &c. Semper verò quod
argumentum inveneris ex subjecto, in char-
tam conjice, & annota, idque cum præ-
dicato conjunge, ut videas, quàm ap-
tè rem tuam probet, Excusso subjecto, simi-
liter